

Natuurtoets realisatie Burgthoven II (fase 1) te Barneveld

12 januari 2011

Verantwoording

Titel	Natuurtoets realisatie Burgthoven II (fase 1) te Barneveld
Opdrachtgever	Gemeente Barneveld
Projectleider	H.B. Bouman
Auteur(s)	V.J. Wisgerhof
Projectnummer	4757927
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	12 januari 2011
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Vestiging Utrecht
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-4757927VJW-kmi-V01-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Inleiding, aanleiding en doel.....	7
1.2 Natuurbeschermingswetgeving	7
1.3 Methode	8
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....	9
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	9
2.2 Soortverspreiding	10
2.2.1 Flora	10
2.2.2 Zoogdieren	11
2.2.3 Vleermuizen	11
2.2.4 Vogels	12
2.2.5 Amfibieën en reptielen.....	14
2.2.6 Vissen.....	14
2.2.7 Dagvlinders	14
2.2.8 Libellen	14
2.2.9 Overige ongewervelden	14
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten	15
3 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Overzicht effecten	17
3.3 Toetsing aanwezige soorten	17
3.3.1 Zoogdieren	18
3.3.2 Vleermuizen	18
3.3.3 Vogels	19
3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	19
4 Conclusies en aanbevelingen	21
4.1 Algemeen	21
4.2 Flora en faunawet.....	21
5 Literatuur.....	23

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Toelichting natuurbeschermingswetgeving
3. Territoria van steenuilen ten zuiden van Barneveld

1 Inleiding

CV De Burgt II is van plan om de woonwijk Burgthoven II aan te leggen in Barneveld ter hoogte van de Eilandenboog en de Nederwoudseweg. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de natuurbeschermingswetgeving die bij de toetsing van deze werkzaamheden relevant is. Tevens wordt de natuurbeschermingswetgeving en wijze van toetsing hieraan besproken.

1.1 Inleiding, aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de Gemeente Barneveld heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de werkzaamheden omtrent de ontwikkelingen van de Burgthoven II te Barneveld. De omvang en aard van de beoogde activiteiten zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurbeschermingswetgeving is opgenomen in bijlage 2.

De planlocatie ligt circa vijf kilometer van het Natura 2000-gebied de Veluwe. De planlocatie ligt op circa 1 kilometer van het landgoed Dennebroek, dat onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Tussen het plangebied en de EHS ligt een nieuwbouwwijk. De Barneveldse Beek ten noorden van het plangebied maakt sinds de herbegrenzing van de EHS geen onderdeel meer uit van de EHS. De ontwikkelingen zijn lokaal van aard en hebben geen externe effecten die reiken tot de EHS of de Natura 2000-gebieden. Om deze redenen worden effecten van de geplande werkzaamheden alleen getoetst aan de Flora- en faunawet (bescherming van dier- en plantensoorten).

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op dinsdag 20 december
- Landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Compensatieplan Steenuil, Barneveld [Tauw, 2010a]
- Aanvulling Natuurtoets en nader onderzoek uilen en vleermuizen Veller II te Barneveld [Tauw, 2010b]

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Door de inzet van ter zake deskundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus. Dit is een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten. Het Netwerk Groene Bureaus heeft als doel de kwaliteit van ecologische advisering waarborgen en te verbeteren.

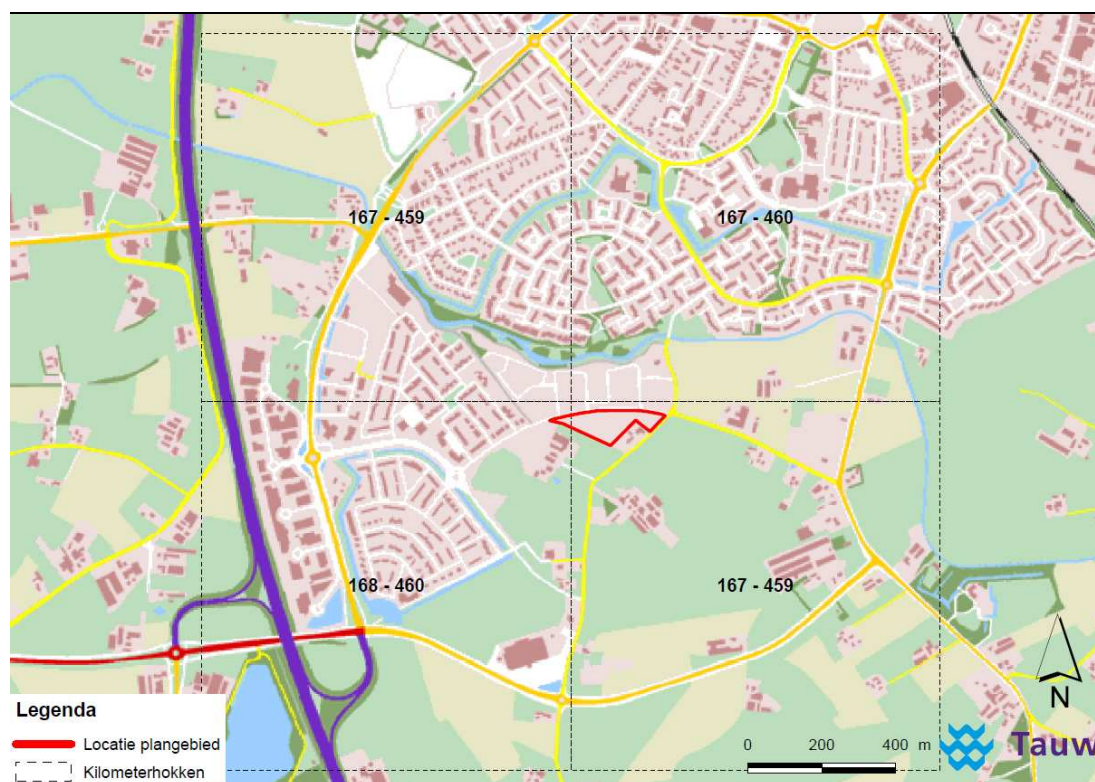
Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een overzicht gemaakt van de (strikt) beschermde soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van de uitgevoerde inventarisatie. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhokken 167-460, 168-460, 167-459, 168-459. Onderstaande figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd).

Het plangebied is gelegen in het zuidelijke deel van Barneveld. Het plangebied is globaal gelegen tussen de Nederwoudseweg en de Eilandenboog en maakt onderdeel uit van het woningbouwplan De Burgt. De zuidelijke omgeving van het plangebied is ingericht als landbouwgebied. Dit landbouwgebied bestaat uit akkers en productiegraslanden. Langs de wegen in dit gebied staan enkele houtwallen en kleine bosschages. Ten noorden van het plangebied is een deel van nieuwbouwwijk De Burgt al gerealiseerd. Tussen de nieuwbouwwijk en het plangebied ligt een fietspad, met daarlangs aan de kant van het plangebied lantaarnpalen met een hoogte van ongeveer 2,5 meter.

Het plangebied bevindt zich in een voormalig landbouwgebied. Het voormalige weiland is verruigd en er staat wat opslag van wilgen. In het plangebied zijn enkele greppels aanwezig, die alleen bij veel neerslag gevuld zijn met water. Ook ligt een deel van een watervoerende sloot in het plangebied. In het plangebied zijn geen bomen of gebouwen aanwezig.

Beoogde ontwikkeling

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit het bouwrijp maken van het plangebied. Hiervoor wordt de aanwezige vegetatie verwijderd. De greppels in het plangebied worden geëgaliseerd. Na het bouwrijp maken wordt in het plangebied de woonwijk Burgthoven II aangelegd als onderdeel van het nieuwbouwplan De Burgt.

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (algemene soorten), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf worden de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten behandeld. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

2.2.1 Flora

Het oriënterende veldbezoek aan het plangebied vond plaats in de winter (d.d. 20 december 2009). Desondanks is op basis van grondgebruik een indruk verkregen van aanwezige standplaatsen voor verschillende soorten (vaat)planten. De vegetatie in het plangebied bestaat uit een ruigte op een voormalig intensief beheerd agrarisch terrein. Dit vormt geen geschikt habitat waar (strikt) beschermde vaatplantensoorten kunnen worden verwacht. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied wordt daarom uitgesloten.

2.2.2 Zoogdieren

De strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoort Boommarter is waargenomen in het kilometerhok ten oosten van het plangebied in de periode 2005-2010 [Zoogdierverseniging, 2010a]. Ook de Steenmarter (tabel 2) komt voor in de omgeving van het plangebied [Tauw, 2010b; Zoogdierverseniging, 2010]. Andere (strikt) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn op basis van literatuurgegevens niet te verwachten in het plangebied of haar omgeving.

De Boommarter heeft haar leefgebied in (loof)bosrijke gebieden [Zoogdierverseniging, 2010a; Twisk et al 2010]. In het plangebied staan geen bomen en het is gelegen in een agrarisch landschap. Hierdoor is het plangebied ongeschikt als biotoop voor vaste verblijfplaatsen en foerageergebieden van de Boommarter.

Het agrarische landschap met lage heggen en schuren vormt wel een geschikte biotoop voor de Steenmarter. Vanwege het ontbreken van gebouwen en bomen in het plangebied is het uitgesloten dat zich een verblijfplaats van de Steenmarter in het plangebied bevindt. Wel is het plangebied geschikt als foerageergebied voor de Steenmarter.

2.2.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Op basis van verspreidingsgegevens van vleermuizen kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen in het plangebied: Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis en Gewone grootvleermuis [Zoogdierverseniging, 2010a].

Zomer-, winter- en kraamverblijfplaatsen

Er bevinden zich geen bomen of gebouwen in het plangebied. Het voorkomen van zomer-, winter-, paar- en kraamverblijfplaatsen van de vleermuizen in het plangebied is daarom uitgesloten.

Foerageergebied

De volgende vleermuissoorten foerageren onder andere nabij lage vegetatie, zoals ruigte en wilgenopslag in het plangebied: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger [Limpens et al, 1997]. In het plangebied zijn geen lichtbronnen aanwezig, waardoor het plangebied 's nachts verduisterd is. Ook de lage lantaarns langs het fietspad ten noorden van het plangebied hebben geen verre uitstraling vanwege hun geringe hoogte en het matte glas. Het is daarom niet uitgesloten dat de hierboven genoemde vleermuissoorten het plangebied gebruiken als foerageergebied. Bovendien zijn de genoemde soorten minder gevoelig voor licht bij het foerageren.

Vliegroutes

De vleermuissoorten Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis gebruiken op hun vliegroutes lijnvormige elementen in het landschap om zich te oriënteren. Er zijn geen bomenrijen of andere lijnvormige elementen in het plangebied aanwezig. Ook de greppels in het plangebied vormen geen lijnvormige elementen die voor de genoemde vleermuissoorten geschikt zijn als vliegroutes.

De soorten Laatvlieger, Rosse vleermuis en Ruige dwergvleermuis en kunnen ook zonder lijnvormige elementen in het landschap hun vliegroutes bepalen. Vliegroutes van deze soorten bevinden zich op grote hoogte boven het landschap. Deze soorten zijn in staat licht op hun vliegroutes te tolereren [Limpens et al., 2004]. Het is het niet uitgesloten dat deze soorten op grote hoogte het plangebied passeren tijdens vliegroute.

Als paarverblijfplaats is het plangebied door de afwezigheid van bomen en gebouwen niet geschikt. Wel kunnen de bovengenoemde soorten een paarterritorium hebben op hun vliegroutes [Zoogdiervereniging, 2010b].

2.2.4 Vogels

Algemeen

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens het broeden. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in bijlage 2.

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens het broedseizoen (grofweg van half maart tot en met half augustus). Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer “zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden” dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn (zie ook bijlage 2, Toelichting natuurbeschermingswetgeving).

Categorie 1 t/m 4-soorten zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden. Ze zijn zeer honkvast en daardoor afhankelijk van de bebouwing en/of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Hun vaste rust- en verblijfplaats en hun functionele leefomgeving is daarom jaarrond beschermd.

Vogels die zijn opgenomen in categorie 5 keren vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan. Deze soorten beschikken echter wel over voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen als de voormalige broedplaats is vernietigd of ongeschikt is geworden. In dat geval dient er wel voldoende alternatief habitat in de omgeving van het oude nest aanwezig te zijn.

Categorie 1 t/m 4-vogelsoorten

Binnen het plangebied zijn tijdens het oriënterende veldbezoek geen potentiële nestplaatsen van jaarrond beschermde soorten aangetroffen. De ruigte en wilgenopslag in het plangebied vormt geen geschikt habitat voor de vogelsoorten uit de categorie 1 t/m 4. Daarnaast bevindt het plangebied zich in een intensief gebruikte agrarische omgeving. Het is daarom op voorhand uit te sluiten dat vogelsoorten uit categorie 1 t/m 4 vaste nesten hebben in het plangebied.

Door de ruigte en de ligging van het plangebied in een agrarisch omgeving vormt het plangebied een geschikt foerageerhabitat voor de Steenuil (categorie 1). Kleine grondgebonden zoogdieren zoals muizen en spitsmuizen vormen in dit landschap de voedselbron voor deze uilensoort. Voor de Kerkuil heeft het plangebied geen geschikt habitat, omdat deze foerageert in open landschappen [Hoogenstein & Meesters, 2009].

In 2007 en 2010 is soortgericht onderzoek gedaan door Tauw naar het voorkomen van de Kerkuil en de Steenuil in de omgeving van het plangebied [Tauw, 2010a]. De locaties van de territoria van steenuilen in de omgeving van het plangebied zijn weergegeven in bijlage 3. Hieruit wordt duidelijk dat het westelijke deel van het plangebied binnen een territorium van Steenuil ligt. Het voorkomen van Kerkuilen in het plangebied is op basis van het soortgericht onderzoek uitgesloten.

Categorie 5-vogelsoorten

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogels uit categorie 5-soorten kan op voorhand worden uitgesloten. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor de volgende soorten uit categorie 5: Pimpelmees, Ekster, Zwarte kraai en Spreeuw.

Het plangebied vormt slechts een klein deel van het potentieel foerageergebied dat voor categorie 5 vogels aanwezig is in dit deel van Barneveld. In de omgeving is dan ook voldoende alternatief habitat aanwezig waar deze vogels naartoe kunnen uitwijken na de uitvoering van het woningbouwplan. Op voorhand zijn negatieve effecten op categorie 5-vogelsoorten uit te sluiten.

Algemene broedvogels

Het plangebied is potentieel geschikt als broedlocatie voor algemene vogels die niet zijn opgenomen in categorie 1 t/m 5, zoals Koolmees, Roodborst, Tijftjaf en Grasmus.

2.2.5 Amfibieën en reptielen

Verspreidingsgegevens tonen aan dat de reptielensoorten Levendbarende hagedis (tabel 2), Hazelworm (tabel 3-soort) en de Ringslang (tabel 3-soort) zijn waargenomen in de periode 1997 – 2008 in het uurhok waar het plangebied in ligt [RAVON, 2010; Herder et al., 2010]. Er zijn in deze periode geen waarnemingen van (strikt) beschermde amfibieën soorten gedaan in één van de kilometerhokken van het plangebied [RAVON, 2010; Herder et al., 2010].

De aanwezige sloot en greppels zijn potentieel geschikt voor algemene soorten amfibieën, die niet beschermd zijn. De watergangen in het plangebied zijn niet geschikt voor beschermde amfibieën. Het plangebied is gelegen in een intensief gebruikte agrarische omgeving, nabij een nieuwbouwwijk. Door de verstoring die hierdoor ontstaat, is het plangebied niet geschikt als habitat voor beschermde reptielensoorten. Het voorkomen van (strikt) beschermde amfibieën en reptielensoorten is daarom op voorhand uit te sluiten.

2.2.6 Vissen

De watergang in het plangebied is geschikt voor Bempje, deze soort is niet meer beschermd. Beschermde vissoorten komen niet in de watergangen in de omgeving van het plangebied voor [Tauw, 2010a en 2010b]. Het voorkomen van (strikt) beschermde vissensoorten is daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

2.2.7 Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Vanwege de afwezigheid van geschikt habitat en waardplanten worden (strikt) beschermde dagvlinders in deze natuurtoets verder buiten beschouwing gelaten.

2.2.8 Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwerfend exemplaar nooit is uit te sluiten). Vanwege de afwezigheid van geschikt habitat, worden (strikt) beschermde libellensoorten in deze natuurtoets verder buiten beschouwing gelaten.

2.2.9 Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet [Stichting Anemoon, 2008]. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. Vanwege de afwezigheid van geschikt habitat voor de soortengroep “overige ongewervelden”

binnen het plangebied worden deze (strikt) beschermde soorten in deze natuurtoets verder buiten beschouwing gelaten.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijst soorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden.

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Zoogdieren	Steenmarter (tabel 2-soort)
Vleermuizen	Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis (allen tabel 3-soorten)
Vogels (<i>categorie 1 t/m 5</i>)	Steenuil (<i>categorie 1-vogelsoort</i>)
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Alle broedende vogels in het plangebied

Kenmerk R001-4757927VJW-kmi-V01-NL

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en is hiervoor een ontheffing van die wet noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

- Verwijderen van struweel
- Geluid en trillingen bij grondwerken (zoals het egaliseren van de greppels)
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

3.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

3.3.1 Zoogdieren

Het voorkomen van verblijfplaatsen van de Boommarter in het plangebied wordt op voorhand uitgesloten.

Het is niet uitgesloten dat door de werkzaamheden foerageergebied van de Steenmarter verdwijnt. In de omgeving van het plangebied bevindt zich foerageergebied voor de Steenmarter wat als alternatief habitat kan dienen. De clusteringen van bomen, houtwallen en struwelen ten zuiden van het plangebied zijn hiervoor geschikt. Door de aanwezigheid van dit alternatieve foerageergebied zijn negatieve effecten op de Steenmarter op voorhand uit te sluiten.

3.3.2 Vleermuizen

Door het ten uitvoering brengen van het voornemen verliest het plangebied haar functie als foerageergebied en paargebied voor de vleermuissoorten Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Grootoorvleermuis (allen tabel 3-soorten). Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet en zijn daardoor strikt beschermd. Het voorkomen van verblijfplaatsen van deze soorten is wel op voorhand uit te sluiten.

De afwezigheid van verblijfplaatsen in het plangebied geeft aan dat de foerageergebieden niet van grote waarde zijn voor de vleermuizen die foerageren in het plangebied. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. De clusteringen van bomen en andere houtwallen ten zuiden van het plangebied zijn hiervoor geschikt. Deze kunnen ook geschikt als alternatieve paarterritoria. Op voorhand worden negatieve effecten op de genoemde vleermuissoorten uitgesloten.

De vleermuissoorten Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en de Laatvlieger kunnen het plangebied op grote hoogte passeren. Op de hoogte waarop dit gebeurt zijn nadelige effecten van het woningbouwplan uit te sluiten. Daarnaast tolereren deze soorten licht op hun vliegroutes. Een stijging in lichtintensiteit door het plan heeft daardoor geen nadelig effect op de vliegroutes van deze drie soorten.

3.3.3 Vogels

Categorie 1 t/m 4-vogelsoort: Steenuil

Het plangebied bevat geen geschikt habitat voor de vaste rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten uit categorie 1 t/m 4. Wel ligt een deel van het plangebied in het territorium van één Steenuil. Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor deze vogelsoort uit categorie 1.

In de omgeving van het plangebied vinden ook ruimtelijke ingrepen plaats, of deze staan gepland om in de toekomst plaats te vinden. Door deze werkzaamheden worden meerdere steenuilterritoria aangetast. Om dit verlies te compenseren is door Tauw in opdracht van de Gemeente Barneveld een compensatieplan voor steenuilen opgezet [Tauw, 2010]. Hierin is de cumulatie van negatieve effecten van al deze werkzaamheden in het zuiden van Barneveld op de steenuilen meegenomen. Dit plan voorziet ook in de te nemen compenserende maatregelen die nodig zijn voor de verkleining van het habitat van de steenuil door het ten uitvoering brengen van het plan Burgthoven II.

Algemene broedvogels

Elk nest is zolang het als broednest gebruikt wordt beschermd, ongeacht de vogelsoort. De werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het planproject dienen gezien te worden als een voor deze vogels verstorende activiteit en dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen (globaal van half maart tot en met half augustus) te starten of te worden uitgevoerd. Op deze manier kunnen mogelijke effecten op de aanwezige broedvogels in het plangebied worden uitgesloten. Tijdens de periode dat nesten daadwerkelijk in gebruik zijn als nestlocatie voor de genoemde soorten, mogen geen van de geplande activiteiten van start gaan, totdat het broeden voorbij is en de jongen zijn uitgevlogen.

3.4 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het niet in gebruik nemen van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden.

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Steenuil (categorie 1-vogelsoorten)	Niet van toepassing bij uitvoering compensatieplan [Tauw, 2010a]
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen	Niet van toepassing

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Algemeen

In opdracht van Gemeente Barneveld heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de werkzaamheden betreffende de ontwikkelingen van woonwijk Burgthoven II te Barneveld.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vragen:

Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De planlocatie ligt circa vijf kilometer van het Natura 2000-gebied de Veluwe. De planlocatie ligt circa 1 kilometer van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De ontwikkelingen zijn lokaal van aard en hebben geen externe effecten die reiken tot de EHS of de Natura 2000-gebieden. Om deze redenen worden effecten van de geplande werkzaamheden alleen getoetst aan de Flora- en faunawet (bescherming van dier- en plantensoorten).

4.2 Flora en faunawet

Op grond van de beschikbare gegevens, het oriënterend veldbezoek en de uitgevoerde toetsing worden de volgende conclusies getrokken:

- Het plangebied ligt binnen een territorium van Steenuil (categorie 1-vogelsoort). Voor het verlies van steenuilterritoria in Barneveld is reeds een compensatieplan opgesteld [Tauw, 2010a]
- Negatieve effecten op foerageergebied, paarterritorium en verblijfplaatsen van de vleermuissoorten Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis (allen tabel 3-soorten) in het plangebied zijn uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt biotoop voor deze functies
- Het voorkomen van (strikt) beschermde vaatplanten, vissen, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen en ongewervelden binnen het plangebied wordt uitgesloten
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en plantensoorten de zorgplicht van kracht. Dit houdt in dat alle noodzakelijke handelingen redelijkerwijs worden verricht of nagelaten om te voorkomen dat nadelige gevolgen voor flora en fauna veroorzaakt worden

- De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden gestart of uitgevoerd, om verstoring en aantasting van broedvogels en hun functionele leefomgeving te voorkomen. Het broedseizoen loopt grofweg van half maart tot en met half augustus

Uit deze conclusies blijkt dat de werkzaamheden in het kader van de ontwikkeling van woonwijk Burgthoven II te Barneveld op grond van de relevante natuurbeschermingswetgeving redelijkerwijs doorgang kunnen vinden, mits het compensatieplan voor steenuilen wordt uitgevoerd en de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden opgestart of uitgevoerd.

5 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Hoogenstein & Meesters, 2009]
Hoogenstein, L., Meesters, G., Handboek Vogels van Nederland, KNNV Uitgeverij Zeist, ISBN 978 90 5011 270 3

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004]
Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]

Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[Stichting Anemoon, 2008]

Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2008. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Documentnummer 200-13. Bennebroek, juni 2009.

[Tauw, 2010a]

Compensatieplan Steenuil, Barneveld; 22 september 2010. Kenmerk R001-4561938BXH-kmi-V05-NL

[Tauw, 2010b]

Aanvulling Natuurtoets en nader onderzoek uilen en vleermuizen Veller II te Barneveld; Vervolgonderzoek naar beschermde soorten. Kenmerk R001-4737181TJO-kmi-V02

[Twisk et al., 2010]

Twisk, P., Van Diepenbeek, A., Bekker, J.P (2010) Veldgids Europese zoogdieren KNNV Uitgeverij, Zeist.

[Zoogdierverseniging, 2010b]

Cursus Vleermuizen en planologie van de Zoogdierverseniging, door H. Limpens. Cursusjaar 2010

Internetbronnen

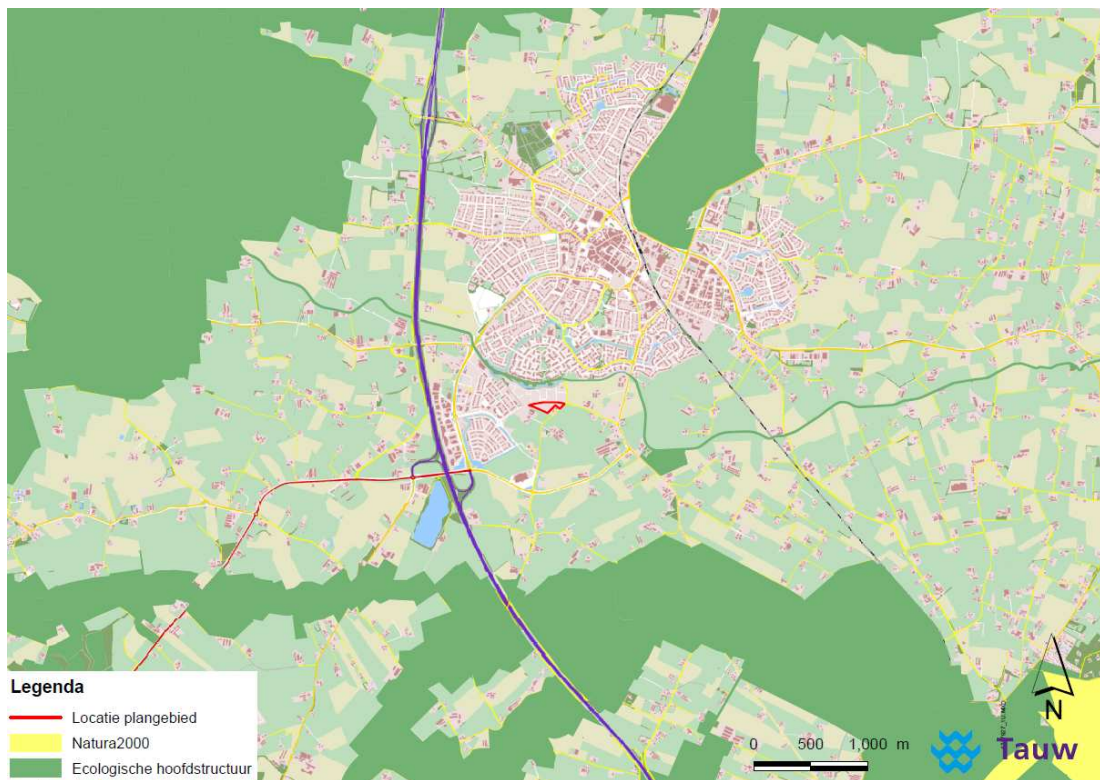
[Zoogdierverseniging, 2010a]

Zoogdieratlas; een themawebsite van de zoogdierverseniging (www.zoogdierverseniging.nl) (laatst bezocht op 29 december 2010).

Bijlage

1

Overzichtskaart

Bijlage

2

Toelichting natuurbeschermingswetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van LNV. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

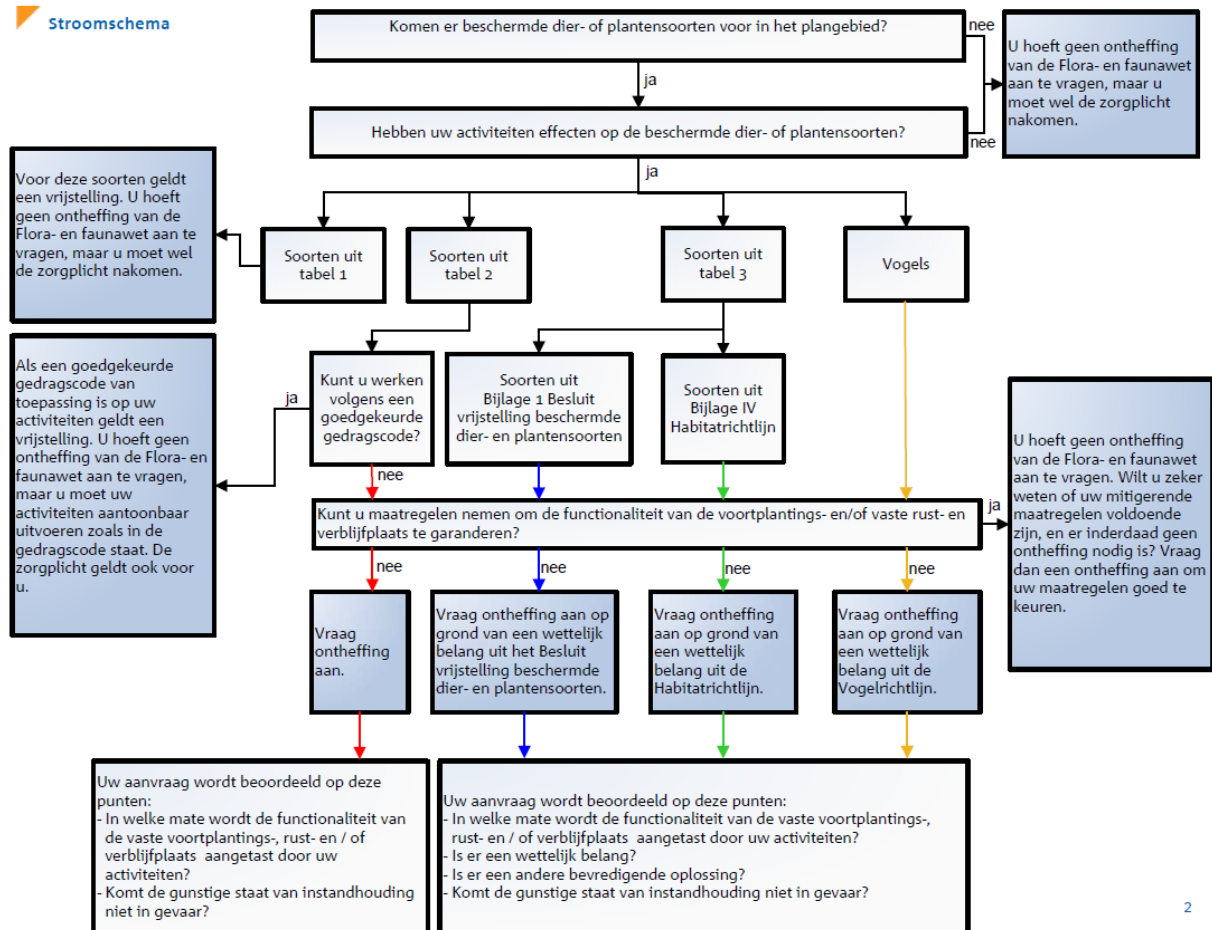
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2 en 3 soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2 of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd:

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mogen worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van LNV in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de "gunstige staat van instandhouding" van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van LNV geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van LNV eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹:

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan o.a. gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend.

Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenavalk).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 t/m 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek,*

Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiswaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.*

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) *- Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - Veiligheid van het luchtverkeer*
 - Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent

niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.”

Over de Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijst-soorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (in werking getreden op 1 oktober 2005) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet: er zijn verschillende gebieden aangewezen die vanwege hun specifieke belang voor flora en/of fauna van groot belang zijn. De schaal en beschermde waarden van de gebieden varieert, evenals het Bevoegd Gezag (Provincie, dan wel LNV). De Natuurbeschermingswet 1998 omvat:

- Natura 2000-gebieden (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten (incl. de Beschermde- / Staatsnatuurmonumenten)

Natura 2000-gebieden

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgens de Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Nederland past een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Vergunningen worden verleend door provincies of door de Minister van LNV. Natura 2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen, niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een ‘voortoets’. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een (significant) negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten). Op dit moment worden voor alle Natura 2000-gebieden beheerplannen opgesteld die duidelijk maken welke activiteiten wel en niet zonder vergunning mogelijk zijn in en nabij die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten

In de sinds 1 oktober 2005 gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 vallen de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten beide onder één noemer: Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura 2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die

binnen Natura 2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, is vervallen. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied. Voor gebieden die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermden natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermden natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wetlands

De natuurwaarden binnen Wetlands hebben betrekking op de functie voor vogels. De begrenzings van Wetlands in Nederland komt overeen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden. Wanneer effecten op Vogelrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) zijn bepaald, dan geldt de uitkomst hiervan daarom ook voor Wetlands. De aanwijzing is formeel geregeld in de aanwijzingsbesluiten in het kader van de Vogelrichtlijn (ministerie van LNV). Deze vervallen met de definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden, waarin de (geactualiseerde) doelen voor vogels zijn overgenomen.

Wijze van toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten moet altijd inzichtelijk worden gemaakt of (significant) negatieve effecten optreden. Deze effectbepaling wordt gedaan in een zogenaamde 'Voortoets'. De Voortoets heeft drie mogelijke uitkomsten:

1. Er is met zekerheid géén sprake van negatieve effecten: er is geen vergunning noodzakelijk.
2. Er kan niet worden uitgesloten dat negatieve effecten optreden, maar deze effecten zijn niet significant negatief, hetgeen betekent dat de instandhoudingsdoelen niet worden geschaad. Er is een zogenaamde 'Verslechterings- en Verstoringstoets' noodzakelijk waarin inzichtelijk wordt gemaakt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Wanneer de effecten voor het Bevoegd Gezag aanvaardbaar zijn, dan wordt een vergunning verleend met daarin mogelijk bepaalde voorschriften of beperkingen.
3. Er is sprake van negatieve effecten én deze zijn mogelijk significant negatief: één of meer van de instandhoudingsdoelstellingen worden mogelijk geschaad. Er is een zogenaamde 'Passende Beoordeling' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure.

De 'Passende Beoordeling' kent vervolgens ook drie mogelijke uitkomsten:

- 3.1. Bij nadere beschouwing blijkt er toch geen sprake te zijn van negatieve effecten (een enigszins theoretische optie). Er dient desondanks een vergunning te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten.
- 3.2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar de omvang van dit effect blijkt bij nadere beschouwing niet significant negatief te zijn, waarbij ook rekening is met cumulatieve effecten van andere ontwikkelingen. In principe is een 'Verslechterings- en Verstoringstoets' nodig, hoewel de bouwstenen al grotendeels of geheel zullen zijn verzameld tijdens deze fase van de Passende Beoordeling. Een vergunning dient te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten.

3.3. Er zijn significant negatieve effecten, of dit kan niet worden uitgesloten. Er zal gekeken moeten worden naar de belangen en argumenten om de ontwikkeling op de beoogde wijze en locatie uit te voeren. Deze criteria worden de 'ADC-criteria' genoemd (Alternatieven, Dwingende redenen voor groot openbaar belang, en Compensatie). Wanneer niet aan deze ADC-criteria kan worden voldaan wordt geen vergunning verleend. Wanneer er wel aan kan worden voldaan kan uiteindelijk door de provincie een vergunning worden verleend met mogelijk voorschriften en/of beperkingen. De ADC-criteria zijn:

- Zijn er alternatieven (voor de locatie en/of voor de ontwikkeling zelf) mogelijk en overwogen die mogelijk tot minder schade aan beschermde natuurwaarden leiden?
- Is er sprake van een zogenaamde 'dwingende reden van groot openbaar belang?' Er worden verschillende wettelijke belangen onderscheiden. Wanneer sprake is van mogelijke effecten op door de EU als 'prioritair' aangemerkte soorten of habitats, is het aantal mogelijke redenen veel kleiner
- Op welke manier wordt getracht de schade zo klein mogelijk te laten zijn (mitigatie) of te compenseren? Zulke maatregelen dienen overigens te worden getroffen vóóordat de ontwikkeling kan worden gerealiseerd

Onderstaand stroomschema geeft het vervoltraject weer vanaf het moment van het gereedkomen van de Voortoets (eerste blok 'Oriëntatie/vooroverleg').

Bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur

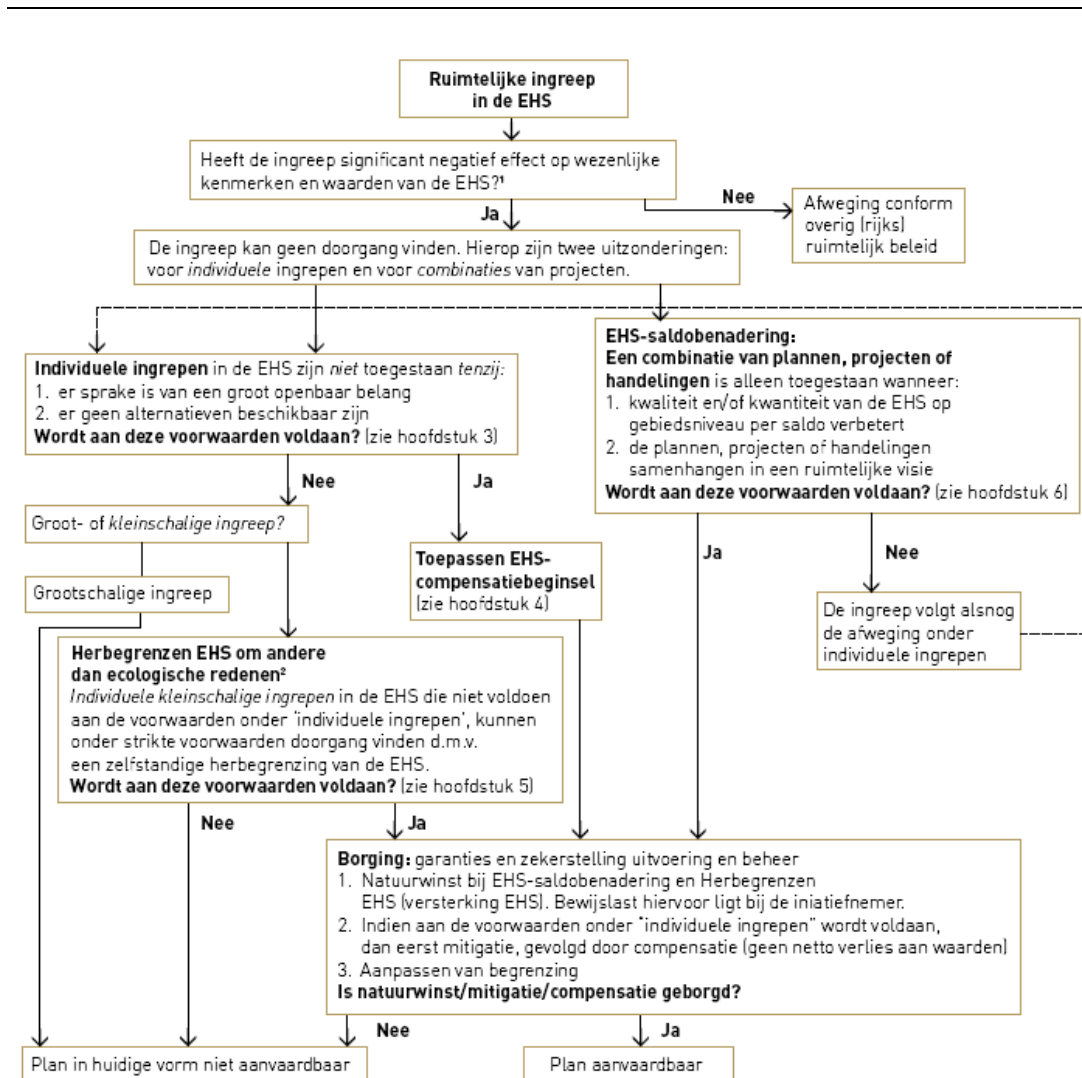
De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd in de Nota Ruimte (structuurvisie op rijksniveau) en provinciale omgevingsplannen en omgevingsverordeningen. De begrenzingen en indelingen bij de begrenzingen en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsplannen en –verordeningen. Deze zijn bindend voor het vaststellende bestuursorgaan: gemeenten dienen de bescherming vast te leggen in hun bestemmingsplannen.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS zijn de 'Spelregels EHS', een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies, van toepassing. Hierin wordt onder meer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, -bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden-, er geen reële locatiealternatieven zijn en er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) tóch een toetsing aan de doelen van de EHS uit te voeren en in overleg te treden met het Bevoegd Gezag, de gemeente.

In onderstaand stroomschema zijn deze en aanvullende stappen en benodigde onderbouwingen weergegeven [Ministerie van LNV, Spelregels EHS, 2007].

Stroomschema EHS [LNV, Spelregels EHS, 2007]

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura 2000-gebied gelden aanvullende regels.

² Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Bijlage

3

Territoria van steenuilen ten zuiden van Barneveld

